

RAPPORTERING AV PERSONSKADER TIL NORSK PASIENTREGISTER

Forenklet veileder utgitt av Helsedirektoratet, avdeling Norsk pasientregister, 2016.

NB! Veilederen tar utgangspunkt i siste versjon av NPR-melding, som er det gyldige kodeverket fra 1. 1. 2016. Grunnet forsinkelser hos systemleverandører kan det gå noe tid før dette kodeverket er implementert hos sykehusene.

Hvorfor en forenklet utgave av veileder for rapportering

Norsk pasientregister har fått tilbakemelding fra spesialisthelsetjenesten om at opprinnelig rapporteringsveileder er for omfattende. Denne veilederen gir en enklere fremstilling av opplysningene som skal registreres. Komplette rapporteringsveileder bør brukes når det er tvilstilfeller eller om mer detaljerte beskrivelser er nødvendige.

Datasettet for personsaker er i stor grad basert på ICD-10, kapittel 20. Det inneholder kun de variablene som er nødvendig for å gi kunnskap om skadebildet på de viktigste ulykkes- og skadetyper i tillegg til å kunne følge utviklingen over tid. Opplysningene i datasettet er kontaktårsak, skademekanisme, alvorlighetsgrad, aktivitet på skadetidspunktet, skadested, fremkomstmiddel når trafikkulykke og ulykke i fri natur, utmark og sjø, skadetidspunkt og arbeidsgivers bransje når arbeidsulykke. Disse opplysningene utgjør grunnlaget for nasjonal statistikk over personsaker.

Veilederen tar utgangspunkt i siste versjon av NPR-melding, som inneholder et noe forenklet kodeverk for rapportering av personsaker sammenlignet med tidligere versjoner meldingen.

Målgruppe

- Personell ved akuttmottak og andre enheter ved alle somatiske sykehus som mottar skadede pasienter, og som dermed er pålagt å registrere og rapportere personsaker.
- Personell ved kommunale legevakter som av Helse- og omsorgsdepartementet har fått pålegg om rapportering av personsakerdata

Hvilke skader skal registreres?

FMDS personskade skal registreres for alle nye skadetilfeller. En skadet eprson med flere skader skal registreres som et tilfelle. Hvert behandlingssted skal sikre at:

- Opplysningene registreres for alle nye skadetilfeller
- Én ny personskade registreres/rapporteres som ett tilfelle. Dette gjelder også multiple skader.

Hvilke skader skal ikke registreres?

- Reinnleggelser og kontroll for tidligere skader.

Dataelementer i FMDS Personskade

Oversikt over dataelementer som skal registreres ved alle typer personskader. Utfyllende beskrivelser og kodeverdier finnes i fullstendig veileder for personskadedata.

Dataelement	Forklaring
DatoTid	Angir dato og tidspunkt skaden oppsto.
Kontaktårsak skade	Angir om skade skyldes vold, ulykke, etc.
Aktivitet ved skadetidspunkt	Angir den skadedes hovedaktivitet i skadeøyeblikket, eller den type situasjon den skadede var i. Dersom aktivitet ved skadetidspunkt = 1, "Inntektsgivende arbeid", skal Arbeidsgivers bransje angis.
Skademekanisme	Angir det som skjedde i selve skadeøyeblikket, den aktivitet, kontakt eller påvirkning som medførte at skaden oppstod.
Alvorlighetsgrad skade	Alvorlighetsgrad skade forteller i grove trekk hvor alvorlig pasienten er skadet, klassifisert ut fra trussel mot livets bestående. Bruk: Alvorlighetsgrad representerer et førsteinntrykk av skaden ved mottak av pasienten.
Skadestedskommune	Angivelse av kommunenummer for sted hvor skaden inntraff. Bruk: For skader inntruffet i utlandet benyttes 9000. Dersom kommune er ukjent benyttes 9999.
Skadested	Angivelse av skadested. Skadestedet er det stedet hvor skadehendelsen oppsto eller startet. Eksempel: Hvis en bil kjører utfor veien og havner i en elv er veien å betrakte som skadestedet.
Fremkomstmiddel gir flere detaljer om trafikkulykker og ulykker i fri natur, utmark, sjø, vann	Type fremkomstmiddel den skadede benyttet seg av ved skadetidspunktet. Det er den skadedes fremkomstmiddel som skal registreres. Eksempel: Hvis en fotgjenger og en bil er involvert i en ulykke, registreres den skadede fotgjengeren med F, "Til fots". Dersom bilføreren eller passasjeren i bilen skades, registreres fremkomstmiddelet med P,

Dataelement	Forklaring
	<p>"Personbil/Varebil".</p> <p>Bruk: Angis dersom Skadested = V1 (Vei, gate,..) og dette er en veitrafikkskade (minst ett kjøretøy i bevegelse). Og også dersom skadested = N (Fri natur, utmark, hav, sjø og vann)</p>
X-koordinat	<p>Bruk: Bør registreres dersom det er en veitrafikkskade og man har GIS-system.</p> <p>Angir kartkoordinat.</p>
Y-koordinat	<p>Bruk: Bør registreres dersom det er en veitrafikkskade og man har GIS-system.</p> <p>Angir kartkoordinat.</p>

Kodeverdier med forklaring

Kontaktårsak skade:

Kode	Kodetekst (på skjerm)	Forklaring
1	Ulykkesskade	En ulykke er en ufrivillig hendelse, forårsaket av en hurtigvirkende kraft eller påvirkning.
2	Villet egenskade	Selvmoordsforsøk, selvmord, villet forgiftning, villet overdose av alkohol, narkotika, tablett , selvskading.
3	Vold, overfall	Slagsmål, håndgemeng, mishandling, drap og drapsforsøk. Slagsmål mellom barn er inkludert, men ikke voldsom lek som regnes som ulykke.
8	Skade etter lovhjemlet inngripen, krigshandling.	Sammenstøt med politi, ordensmakt
9	Ukjent kontaktårsak	

Aktivitet ved skadetidspunkt:

Kode	Kodetekst	Forklaring
1	Inntektsgivende arbeid Dersom ja: Arbeidsgivers bransje	Lønnet arbeid: enhver aktivitet man får lønn/ godtgjørelse for, i form av penger eller natural-ytelser, også på andre steder enn den faste arbeidsplass: som transportoppdrag, tjeneste-reise. Inkluderer: barn og ungdom i et avtalt arbeidsforhold, fysisk trening i løpet av arbeidstiden eller som profesjonell. Militærtjeneste.
3	Utdanning, også i barnehage og SFO	SFO: Skolefritidsordning. Inkluderer: skoleturer, hjemmestudier, måltider, pauser og lek i løpet av utdanningsperioden. Ekskluderer: sport, idrett, mosjon i utdanning (4).
4	Sport, idrett, mosjon i utdanning	Gymnastikk, sport, idrett, trening og mosjon i løpet av skole- eller utdanningstid, skolekonkurranse.
5	Idrett, sport og trening i fritid	Planlagt eller systematisert fysisk aktivitet, konkurranser, barns mer målrettede aktiviteter enn under lek, som slalåmkjøring, fotballtrening. Eksklusiv: idrett, trening i arbeidstid eller som profesjonell (1), barns lek med sportsutstyr (8), turer i skog og mark (7).
7	Friluftsliv, jakt og fiske i fritid og utmark	Inkluderer: Turer i skog og mark og på vann. Ekskluderer: Sport, idretts og mosjonsaktiviteter i friluftsområde (4 eller 5)
8	Annen aktivitet, som lek, hobby, hus- og hagearbeid	Inkluderer: På reise i fritiden, til/fra arbeid/ utdanning, sportsaktiviteter. Vitalaktivitet som hygiene, måltider, hvile. Eksklusiv: arbeidsforhold uten lønn i f.eks. familiebedrift (gårdsbruk, butikk) (1).
9	Ukjent aktivitet	

Arbeidsgivers bransje:

Kode	Kodetekst	Hjelpetekst
1	Jordbruk, skogbruk og fiske	Inklusiv: gartneri
2	Industri	
3	Bygge- anleggsvirksomhet	
4	Transport	Passasjer og godstrafikk, bil, bane, luft. Inklusiv postombæring og lagerdrift.
5	Helse og sosial	
8	Annen bransje	
9	Ukjent bransje	

Lenken til SSB sine sider for standard for næringsgruppering (SN2007):

<http://www3.ssb.no/ItemsFrames.asp?ID=8118001&Language=nb&VersionLevel=ClassVersion>

Skademekanisme:

Kode	Kodetekst	Hjelpetekst
F1	Fall fra høyde også i/fra trapp	Fall fra høyere til lavere plan.
F2	Annet fall	Inklusiv: fall på bakke, gulv, på ski, skøyter osv. Eksklusiv: vrikke ankel uten fall (O)
P	Sammenstøt, påkjørsel	Inklusiv: Slag og støt i/fra kjørende transportmiddel, fallende, kastet eller sparket gjenstand, sammenstøt med personer, dyr, slag, spark av menneske, dyr.
C	Klemt, fanget, knust	Klemt fast eller fanget i noe (f.eks. maskiner), knust, overkjørt.
B	Kutt (ikke fall), bitt, stikk, skutt	Inklusiv: Klippet, skåret, saget, revet, hugget, stukket, annen inntrengning (prosjektil, flis, partikkel). Dyrebitt, klort, insektsstikk. Eksklusiv: bitt, stikk av giftig dyr, plante (A).
D	Kvelning, drukning	Inklusiv: kvelning pga. luftmangel, blokkering av luftvei, begravd av snø, jord, korn etc., druknet, nærdruknet.
G	Åpen ild, flamme, røyk	Eksklusiv: forbrenning av varm væske eller overflate (A)
O	Akutt overbelastning	Akutt overbelastning av kropp/kroppsdeler, strekning, vridning pga. egen voldsom bevegelse eller anstrengende stilling. Eksklusiv: Langvarig overbelastning mer enn 48 timer.
A	Annen skademekanisme	Inklusiv: forgiftning, etsning, fremmedlegeme, forbrenning av varm væske og overflate, elektrisitet, stråling, støy, vibrasjon, naturkrefter, giftig dyr/plante
U	Ukjent skademekanisme	

Alvorlighetsgrad skade:

Kode	Kodetekst	Forklaring
1	Liten skade (AIS 1)	1. og 2. gradsforbrenning til 10 %. Cerebrale skader uten bevisstløshet. Forgiftning som ikke forårsaker behandling. Tannskader. Mindre kutt og kontusjoner. Distorsjoner og frakturer i fingre/tær.
2	Moderat skade (AIS 2)	3. gradsforbrenning 1- 5 %. Cerebrale skader med bevisstløshet < 15 min. Forgiftning behandlet med tømming av magesekk og observasjoner uten regulær innleggelse. Kutt og laserasjoner < 10 cm. Ikke-dislokerte frakturer av lange knokler, bekken og kranium. Knusning av fingre og tær.
3	Alvorlig skade (AIS 3+)	3. gradsforbrenning > 5 %. Cerebrale skader inkl. forgiftninger med bevisstløshet > 15 min. Kutt og laserasjoner >10 cm. Multiple costafakturer. Pneumothorax. Luksasjon av større ledd. Dislokerte frakturer av lange knokler, bekken og kranium. Multiple eller åpne frakturer. Amputasjoner. Columnaskader med kvadriplegi. Nerve- og karskade i ekstremitetene.
9	Ukjent alvorlighetsgrad	

Skadekommune

XXXX	Kommunennummer	På alle skader skal det registreres en kommune hvor skaden skjedde. For skader inntruffet i utlandet benyttes 9000. Dersom kommune er ukjent benyttes 9999. Dersom skaden skjer på havet, benyttes 2399.
------	----------------	--

Skadested:

Kode	Kodetekst	Forklaring
V1	Vei, gate, fortau, gang/sykkelvei – trafikkulykke, dvs. kjøretøy i bevegelse var innblandet, (også sykkelvelt). Dersom ja: Fremkomstmiddel.	Gate, vei som er åpen for alminnelig ferdsel, også i trikk. Eksklusiv: i vogn på skinner for tog, T-bane (A), traktorvei, turvei i friluftsområde (N), privat avkjørsel til bolig (B2), gårdsvei (G).
V2	Vei, gate, fortau, gang/sykkelvei – ikke trafikkulykke	Gate, vei som er åpen for alminnelig ferdsel, også i trikk. Eksklusiv: i vogn på skinner for tog, T-bane (A), traktorvei, turvei i friluftsområde (N), privat avkjørsel til bolig (B2), gårdsvei (G).
B1	Bolig inne	Bolig, fritidshus, hytte, trapp inne. Eksklusiv: driftsbygninger som fjøs, låve (G), midlertidig opphold i hotell (A), bygning under oppføring (A), fellesboform for pleie og omsorg (I).
B2	Bolig ute	Utvendige bygningsdeler som utvendig trapp, altan, tak, stillas, stige. Innkjørsel, gårdsplass, uthus, hage, boligområde med gangareal. Eksklusiv: Lekeplass i boligområde og i hage (H), gate, vei i boligområde åpen for alminnelig trafikk (V1 eller V2),
G	Jordbruksbedrift, skogbruk	Inklusiv: gårdstun, driftsbygninger, dyrket mark, gårdsvei, gartneri, område for reindrift. Eksklusiv: Bolig inne (B1) og ute (B2), hage (B2), utmark (N).
I	Institusjon, syke- aldershjem,	Fritidshjem, ungdomsklubb, døgninstitusjoner for barn og unge, sykehus og helseinstitusjon, kaserne, fengsel, offentlig tilgjengelig kontor, foreningslokale, museum, kirke.
H	Lekeplass	Opparbeidet lekeplass på skole, SFO, barnehage, park, boligområde, hage, byggelekeplass.
S	Skole, barnehage, SFO	SFO: skolefritidsordning. Inklusiv: Høyskole, universitet, skolegård, familiebarnehage. Eksklusiv: Lekeplass i skole, barnehage, SFO (H), Gymnastikksal, idrettsanlegg, svømmeanlegg på skole, universitet (P)
P	Sport og idrettsområde (også på skole, universitet)	Inklusiv: Idrettsanlegg inne og ute med bygninger og tribuner, ball-bane, golf- og tennisbane, svømmehall, slalåmbakke, lysløype. Eksklusiv: preparerte løyper i skog og mark som ikke er lysløyper (N), svømmebasseng, tennisbane i privat bolig/hage (B1 eller B2).

Kode	Kodetekst	Forklaring
N	Fri natur, utmark, hav, sjø og vann. Dersom ja, fremkomstmiddel.	Inklusiv: Utmark, skog, fjellområde, sti, turvei, preparerte skiløyper, campingplass, militært øvingsområde, brygge, sjøhus, strand, fartøy til vanns og til kai, oljeplattformer. Eksklusiv: lysløype, bearbeidete idrettsanlegg (P), dyrket mark (G), offentlig brygge (A), hytte (B1 eller B2).
A	Annet skadested	Transportområde som stasjon, flyplass, i vogn på skinner (tog, t-bane), parkeringsplass, bensinstasjon. Produksjonsområde som verksted, gruve, anlegg. Butikk, hotell, restaurant, park og fornøyelsesområde.
U	Ukjent skadested	

For skadested V1 velges følgende koder for fremkomstmiddel:

Kode	Kodetekst
F	Til fots
S	Sykkel
M	Moped
O	Motorsykkel
P	Personbil/Varebil
L	Lastebil
B	Buss
T	Trikk/tog/bane
V	Atv «Firhjuling»
Q	Snøskuter
K	Ski, snøbrett mv.
A	Annet spesifisert
U	Ukjent

For skadested N velges følgende koder for fremkomstmiddel:

Kode	Kodetekst
F	Til fots
S	Sykkel
M	Moped
O	Motorsykkel
V	Atv «Firhjuling»
Q	Snøskuter
R	Vannskuter
K	Ski, snøbrett mv.
A	Annet spesifisert
U	Ukjent

X- og Y-koordinat

XXXX	Koordinat	Bør registreres dersom det er en veitrafikkskade og man har GIS-system. Angir kartkoordinater
------	-----------	---